

J. Pabrėžos bibliografija

Nijolė Kišūnienė

I. Pratarinė

Šioje bibliografijoje pirmiausia bandoma suregistruoti visus išlikusius ir iš įvairių šaltinių žinomus J. Pabrėžos darbus: didesnės ar mažesnės apimties veikalus, jo sakytų pamokslų knygas, o taip pat įvairaus pobūdžio smulkesnius darbus, dažniausiai neišlikusius arba nežinia kur esančius, bet minimus įvairiuose šaltiniuose. Visa medžiaga (217 įrašų) suskirstyta į 2 pagrindinius skyrius: J. Pabrėžos darbai (107 įrašai [1–107]) ir darbai apie J. Pabrėžą (110 įrašų [108–217]). Rankraščiais likę J. Pabrėžos darbai (99 įrašai [9–107]) grupuojami į: a) gamtos mokslo darbus (37 įrašai [9–45]), b) religinio turinio raštus (18 įrašų [46–63]), c) įvairaus pobūdžio ir žanrų darbus (24 įrašai [63–76]) — dokumentai, eilėraščiai, kalbos taisyms ir kiti smulkūs, kartais neaiškaus turinio rankraščiai, įvairios rankraščių nuotrupos, J. Pabrėžos išrašai iš kitų autorių darbų. Pastaruosius pateikiant, stengiamasi rankraštį aprašyti taip, kaip jis buvo paminėtas dažniausiai tą rankraštį mačiusio asmens darbe, paliekant tą pačią rašybą ir pastabas, nusakančias rankraščio turinį, kalbą, apimtį ir kt. Kadangi šaltiniuose kai kurie rankraščiai buvo pateikti aprašymo forma, nenurodant rankraščio antraštės, bet tik savais žodžiais apibūdinant jo turinį, tai ir šioje bibliografijoje jie aprašomi taip pat (įrašai 32–33, 68–70). Laiškai (20 įrašų [88–107]) pateikiami irgi atskiru (d) skyreliu.

Bibliografija sudaryta chronologiniu principu. Nemaža sunkumų kėlė rankraščių išdėstymas chronologine seka, nes daugumas J. Pabrėžos rankraščių nedatuoti. Buvo bandoma nustatyti kai kurių rankraščių parašymo apytikrius metus iš jų turinio, taip pat iš autoriaus biografijos, korespondencijos. Tačiau tai tik spėjimai, reikalaujantys tolesnio tyrinėjimo ir patikslinimo. Tie rankraščiai, kurių parašymo data nežinoma ir sunku ją nors apytikriai nustatyti, pateikti po datuotųjų darbų jų antraščių alfabeto tvarka. Jeigu kartais su vienu rankraščiu yra įrišti ir kiti J. Pabrėžos rašyti dalykai, tiesiog nesusiję su pagrindinio rankraščio turiniu, jie aprašomi iškeltinėje pastaboje „Rankr. taip pat“ (įrašai 10, 20). Jeigu ne daugiau kaip 3 skirtingi darbai įrišti į vieną knygą ir yra lygia-verčiai tiek apimtimi, tiek turiniu, jie išvardijami viename apraše ta pačia seka, kaip ir knygoje (įrašai 51, 61, 66 ir kt.). Didelės apimties įvairaus turinio rankraščiai aprašomi, atskleidžiant jų turinį.

Spėjamoji rankraščio parašymo data, anotacijos, nusakančios rankraščio pobūdį, ir nesunumeruotieji puslapiai (visa tai, ko nebuvo spaudinyje ar rankraštyje) nurodomi laužtiniuose skliaustuose.

Skyriuje „Darbai apie J. Pabrėžą“ stengiasi suregistruoti visą reikšmingesnę medžiagą nuo pačių pirmųjų žinių apie J. Pabrėžą iki 1971 m. paskelbtų straipsnių, skirtų jo 200-osioms gimimo metinėms paminėti. Nededami nereikšmingi paminėjimai bendro pobūdžio leidiniuose, vadovėliuose ir straipsniuose, trumpos žinutės ir menki straipsneliai, nieko nauja neduodantys J. Pabrėžos gyvenimui bei veiklai nušviesti, o taip pat įvairūs kalbiniai darbai, kuriuose operuojama vienu kitu pavyzdžiu iš J. Pabrėžos darbų.

Bibliografijoje vartojamos šios santrumpos:

CVIA — Lietuvos TSR Centrinis valstybinis istorinis archyvas,

LKLI — Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto biblioteka,

LKR — Lietuvos TSR Knygų rūmai,

LRB — Lietuvos TSR Valstybinė respublikinė biblioteka,

MAB — Lietuvos TSR Mokslų akademijos Centrinė biblioteka,

VUB — Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto Mokslinė biblioteka.

II. J. Pabrėžos darbai

1. Spausdintieji

1. *Parkratima* tñ Saužines parasze Kunegas **Embraziejus Pabrieža** Bernadinas Kretingos kłosztoriaus. [Tilžė, M. Valančiaus leid., K. Albregso ir b-vės sp., 1869]. 77 p. [5000] egz.—Kontrafakcija. Antr. p. išleid. metai: 1849.—LRB.

Tas pat. [Tilžė, K. Albregso ir b-vės sp., 1877]. 89 p. [3000] egz.—Kontrafakcija. Antr. p. išleid. metai: 1849.—LKLI, LKR, LRB, MAB, VUB.

Tas pat, antr.: Parkratimas saužines. Paraszė Kunigas **Ambraziejus Pabrėža** [...] [Tilžė, O. f. Mauderodės sp., 1893]. 96 p. su iliustr. [3000] egz.—Kontrafakcija. Antr. p. išleid. duomenys: Wilniuje. Kasztu ir spaus-tuwe Juozapo Zawadskio 1849.—LKLI, LKR, LRB, VUB.

Knygelės pagrindą sudaro J. Pabrėžos rankraštis „Parkratims sumenys“ (įrašas 57). Spaudai parengė M. Valančius.

2. *Botanika* arba Taislius Auguminis. Parašyta kun. **Ambražiejaus Pabrėžos**. [Iž. str.: K. Kurklinskis. „Kun. Jurgis Ambrožiejus Pabrieža ir jo raštai“, p. 5—8]. Shenandoach, Pa., [S. Daukanto lit. d-ja, V. J. Stagaro ir b-vės sp.], 1900. 166 p. („Dirva“, Nr 2, kn. 14, 1900).—Dalis teksto lenkų ir lot. k.

Tais pačiais metais išėjo ir „Botanikos“ atspaudas.

Išspausdinta tik dalis J. Pabrėžos veikalo „Tayslós augumynis [...]“ (įrašas 23): įžanginė dalis („Prajows weykata“, p. I—LVIII) ir augalų vardynas („Sryje waarduu augmyničyyniu weyslyyniu yr skyrtyniu, žemaytyszkaa“, p. 901—936).

3—6. „*Esu* sau žmogelis, šarpus kožname darbe“ [1]; *Apie* pypkininką [2]; *Apie* neučtyvus apsiėjimus jaunuomenės [3]; *Oda* druga na Imieniny Prefekta [4]. [Eilėraščiai].—Išspausdinti: Liudwik z Pokiewia [L. Jucewicz]. Litwa. W., 1846, p. 361—362 [1]; Leskien A. u. Bruggmann K. Litauische Volkslieder und Märchen. Strassburg, 1882, p. 103 [1]; [Paukštys J.] Dajnos lietuwysskos isz wysur surinktos. Plymouth, 1887 [1889], p. 18—19 [1]; Lietuvos mylėtojas [J. Šliupas]. Lietuviszkiejie rasz-tai ir rasztninkai. Tilžė, 1890, p. 51 [2]; „Vienybė lietuvininkų“ (Plymu-tas), 1890, Nr. 5 [2]; D.T.B. [D. T. Bačkauskas]. Lietuwiszskas dainorius arba Surinkimas wisokiu dainu. Mahanojus, [1905], p. 155 [1]; Gabrys J. Lietuvių literatūros apžvalga. D. 2. K., 1916, p. 287 [2]; „Švietimo darbas“ (K.), 1925, Nr. 8, p. 842 [2]; „Tauta ir žodis“ (K.), kn. 4, 1926, p. 287 [1]; Biržiška V. Nežinomi senieji lietuviški tekstai. K., 1931, p. 41—44, atsp. iš: „Tauta ir žodis“, kn. 7, 1931, p. 289—292 [1—4]; Lietuvių literatūros isto-rijos chrestomatija. Feodalizmo epocha. Red. K. Korsakas ir J. Lebedys. V., 1957, p. 327—328 [1—2]; Jucevičius L. A. Raštai. V., 1959, p. 336—337 [1].

3 pirmieji J. Pabrėžos eilėraščiai yra užrašyti S. Daukanto liaudies dainų rinki-nyje (žr. įrašą 66).

7. *Iš Pabrėžos* nespausdintų botanikos raštų. „Uwagi tyżące się uło-żenia doskonałej Flory Żmudzkiej“. [Spaudai parengė J. Elisonas.] —

„Kosmos“ (K.), 1922/1923, sąs. 1, p. 46—51; sąs. 2, p. 183—186; sąs. 3, p. 283—292.

8. *Iš Pabrėžos* botanikos terminų. [Ištraukos iš „Sryje Balsenyyny [...]“]. Spaudai parengė J. Elisonas].—„Kosmos“ (K.), 1922/1923, sąs. 1, p. 87—90.

2. Rankraščiai

a. Gamtos mokslai

1. Geografija

9. *Ižėgis*. „Geograpyje (: Žemiuraszts) ira apraszims žemys, at kóry giwenom [...]“ [Geografijos vadovėlis. Po 1825]. 166 p.—MAB F9 3361.

2. Botanika

10. *Pakiet* Wyrzów Botanicznych Łacinsko Polskich. [Apie 1814.] 71 p.—VUB C 201A.

Rankr. taip pat: Massa XIX. Rząd VI. Jmpatiens Noli tangere, Niecierpek Żółty. (Sprygy geltonoji [...]). [Augalo ir jo vartojimo būdo vaistams aprašymas], p. 71—72.

11. *Dictionarium* Botanicum Latino Samogiticum. [860 augalų vardų]. 1821. 16 p.—MAB F9 3254.

12. *Dictionarium* Botanicum Latino Samogiticum. [Daugiau kaip 1400 augalų vardų].

Antroji redakcija. Rankraštis neišlikęs. Jį pirmasis plačiai aprašė P. Janušis (įrašas 118).

13. *Supplementum* Dictionarii Botanici Latino-Samogitici. 11p.—LRB PR 1303.

Įrašas kartu su: „Waardaa tayslyynee Augimiu [...]“ (įrašas 20).

14. *Imiona*. Roślin w Herbarzu moim znajdujących się Polsko-Łacino Żmudzkie. [Apie 1828].

Rankraštis neišlikęs; nurodė Vaižgantas (įrašai 120, 139).

15. *Rejestr* Roślin cudzoziemskich tak jarzynnych, jako kwiatkowych rozbieranych, i zasuszonych przez X. **Ambrožego Pabrėža** ex Professora szkół Parafialnych Kretyngowskich. [Aprašyta 73 augalai. Apie 1828]. 8 p.

Rankraštis neišlikęs; nurodė Vaižgantas (įrašai 120, 139), vėliau A. Salys (įrašas 137) ir kiti.

16. *Botanica* Samogitiensis. Augimiste Žemaytyny. [Augalų sąrašas gaujomis. Apie 1828—1829]. 12 p.—Rankr. gale prierašas: „Ta żolynicze

augimistys žemaytinys ira partaysita Wylniow Wysótkyniczioy par Dau-
galynti Jomilesta Pona Wolfganga Mokitoji Skyrtyis Aptiekynys“.

Rankraštis neišlikęs; nurodė A. Salys (įrašas 137).

17. *Nomenclator* Botanicus seu comparatio Nominum Veteris Botani-
cae ad nomina Botanicae systematicae per **Ambrosium Georgium Pabrėž**
Tertiarum Ordinis s. Patris Francisci Fratrum Minorum de Observantia,
ex-Professore Scholarum Kretingensium. Anno 1829 conscripta Kretingae.
72 p.

Rankraštis neišlikęs; nurodė J. Pabrėžos darbų sąrašė M. Valančius (įrašas 109).

18. *Index* systematicus Enumerationis plantarum indigenarum per
Samogitiam a Sacerdote **Georgio Ambrosio Pabrėž**, Ex-Professore Schola-
rum Kretingensium usque ad Annum 1831 observatarum. Sryyjj Tayslyny
Yszrokóusynas aaugimiu muusuju paar Žemaayćzius nóu Kóonyga **Ambro-
ziejaus Paabreža** bóowósy Mookitojaus szkaalu Kretingyyniu lig pat mee-
tu 1831 dabootuju. [Augalų sistematikos žodynas]. 85 p.

Addenda ad Indicem Systematicum [...] 8, 8 p.— Tekstas lot. k.

Rankraštį mini A. Salys (įrašas 137), nurodydamas, kad jo pagrindą sudaro loty-
niškas tekstas. Į lietuvių kalbą išversti tik keli vardai. Tame pačiame J. Pabrėžos darbų
sąrašė nurodomas rankraštis „Augalų sistematikos žodynas“, 87 p. su 2 priedais. Tai, tik-
riausiai, „Index systematicus“ nuorašas.

19. *Sryje* Balsenyyny. Biiluu Žemayt. Lotinyyniu Par Kónyga **Ambro-
zieejó Paabreža** sóorinktuu. Metusy 1834. Kretingoo. [Lietuviškai lotyniš-
kas augalų morfologijos terminų žodynas]. [8], 505 p.—Visasąj. Botanikų
d-ja, Lietuvos TSR skyrius (Vilnius). Lietuvos Botanikų d-jos b-ka.

Rankraščio ištraukos publikuotos J. Elisono (įrašas 8).

20. *Waardaa* tayslyyne Augimiu atsyrađantiu Augmyniėćziio žemay-
tyyniee Ožweraćzio saawiey Augmes liig šziol aatrastas Žemaaytiusy,
Lyyitówoo, Wolyynyjoo, yr Podoolyjoo: só prijuungsynó Waarduu papras-
tuuju Žemaaytyszku, Lyitóówyszku, Pruusyszku, yr Łaatwyszku, žmonyymys
tuu Taautuu geraa žyynomu. Par Kónyga **Ambroziejé Jóorgi Paabreža**
bóowosi Koznadyyjy yr Mookitoji Yszkaalu Kretingos, sórasziity. Meetu-
sy 1834.—Kretingoo. [2], 189, [36], 11 p.—LRB PR 1303.

Rankr. taip pat: Rejestr roślin z Flory pruskiej, do których nazwiska
Żmudzkie są potrzebne, p. [1–33].—Supplementum Dictionarii Botanici Latino-Samogi-
tici, p. 1–11. (Zr. įrašą 16).

21. *Elenchus* Nominum vegetabilium Latino-Samogiticorum. [Apie
1820–1840]. 27 p.

Rankraštis neišlikęs; nurodė A. Salys (įrašas 137).

22. *Žodyyns* Biiluu Augmyniėćzyyniu. Lotiin-žemaytyyniu. Kónygs
Ambroziejós Pabrėž. [Apie 6000–8000 augalų vardų. Prieš 1843]. 5, 655 p.

Pirmasis rankraštį nurodė M. Valančius (įrašas 109). Vėliau jį aprašė ir jo medžiaga
naudojosi savo darbe K. Grinius (įrašas 126).

23. *Tayslós* augumyynis kóremy taalpynas augimys ligszioł raastosys
teyp muusosys kayp nekórios swetszaalys só prijungymó abładny prajoo-
wa weykala yr sóraašzima waarduu paprastuuju teyp žemaytyszku, kaypo
pruusyszku, łaatwyszku, yr waarduu tayslyyniu žemaytyszku só lotiinyusz-
kays. Par kónyga **Ambroziejé Paabreža** bówósiy koznadyyy yr mookitoi
Kretingos mokslyniėćziioy, tercyorió z. sz. T. Prączyszkaus Yszdóuts Mee-
tusy 1843. [2], LXII, 980 p.; 9 ilustr. lap.—Dalis teksto lot., lenkų, latvių
ir kt. k.—LRB PR 724.

Turinys: Prajows weykala, p. I—LVIII.—Sąrašzós prajoowa, p. LIX—LXI.—
Tayslós augimiu, p. 1—886.—Rodiikle Waarduu Sawyszkuujuu, kaap kóres Augimes wa-
dyn Žemaytee, p. 887—891.—Sórinkyms Waarduu Prusams sawootyszkuju, kaap kóres
Augimes wadyn: Yszrasziits ysz Weykala Hagen Preussens Flora. 1818 r., p. 892—895.—
Sóraašzims Waarduu Łaatwyszkuju, kaap nekóres Augimes pasypratyna wadinty kóór-
šzynikaa, yšzimts ysz Weykala Oekonomisch-technische Flora von Wilhelm Christian Friebe.
Riga, 1805, p. 896—899.—Sryje Waarduu Augmyniėćzyyniu Weyslyyniu yr Skyrtyyniu,
žemaytyszkaa, p. 901—936.—Riinda Waardu Augmyniėćzyyniu. Weyslyyniu yr skyrtyyniu,
Lotiinyzkaa, p. 937—971.—Rejestr nazwisk Polskich Rodzajowych, p. 973—980.

24. *Botanika* początkowa. [Apie 1843].

Rankraštis neišlikęs. Jį nurodė M. Valančius (įrašas 109) kaip nebaigtą rašyti.

25. *Įrqkis* Weysynas yr Łaykima Augimiu naudiingu. [Apie 1843].

Rankraštis neišlikęs. Jį ir kitus du sekančius darbus (įrašai 26, 27) nurodė J. Pa-
brėža veikalo „Tayslós augumyynis [...]“ (įrašas 23) pratarmėje kaip nebaigtus rašyti.

26. *Rodiikle* Augimiu sweykataj woodyjėtiu. [Apie 1843].

Zr. įrašo 25 anotaciją.

27. *Weykats* Augimiu sógadniuju, padalits i ketóres Aatskaydas: 1.
Augimes sógadliwoses pri papóuszyma. 2. Sógadliwoses Giidisynoy (Lec-
zenie). 3. Sógadniosos Uukynikams yr Amaatnikams. 4. Sóderaczioses Da-
ziiwey (Farbierstwo), yr Malawooney (Malarstwo). [Apie 1843].

Zr. įrašo 25 anotaciją.

28. *Uwagi* tyczące się ułożenia doskonałey Flory Żmudzkiey. [Pasta-
bos, liečiančios Žemaičių floros vardyno sutvarkymą].

Rankraštis publikuotas J. Elisono (įrašas 7).

3. Medicina

29. *Skutki* Lekarskie Niektórych Roślin i Sposób używania Tychże
Roślin w różnych Chorobach, wyjęte z Dzieła **Symona Syreniusza** Doktor:
Akad. Krak. przez Xiędza Jęrzego Pabręza Altarysty Korciańskiego. Roku
1814. w Korcianach. Tom II. Ten Tom jest dopełnieniem Tomu pierwszego
Opisania Roślin przez Ignacego Hryniewiczza napisanego. [68], 246 p.—
Dalis teksto lietuvių ir lot. k.—LRB PR 1304.

Turinys: Imiona łacinskie Roślin w tej książce znajdujących się, p. [5–9].—
Imiona Polskie Roślin w tej Książce zawartych, p. [10–15].—Imiona Żmudzkie trójwjalne

Roślin w tej Xiędze umieszczonych, p. [16—20].—Rejestr Chorób y lekarstw na nie, oraz innych rzeczy wiele, p. [21—67].—Skutki lekarskie y Sposób używania Niektórych Roślin, wypisane z Zielnika Symona Syreniusza [...], p. 1—246.

30. *Promyček* Zwiastujący Tablicę Chorób naypospolitszych, ułomności ciała człowieczego, y niektórych symptomatów z chorób pochodzących, z ułączeniem potrójney alfabetyczney Listy Nazwiski tychże obiektów w Łacińskim, Polskołacińskim, y Zmudźko-Polsko-Łacińskim Dialekcie, z Dodatkiem krótkiego Rysu o Medycynie, y iey częściach. Wytłumaczony po większey części z Greko-Łacińskiego Lexykonu **Stefana Blankarda** Doktora Medyki na Polski Język przez X. Ambrożego Pabreża. Roku 1827. 792 p. jv. pag. — I RB PR 1014.

31. *Apee* Baltóuji Pluudi Motryszkuuju. [Ligos ir jos gydymo aprašymas]. II, 109 p.

Rankraštis neišlikęs; nurodė A. Salys (įrašas 136).

32. *Apie* kraujažolę (žyvatažolę, dangdovinę didesniąją, Chelidonium majus).

Rankraštis neišlikęs; nurodė P. Janušis (įrašas 118).

33. *Apie* slogas plaučių.—*Apie* slogas nosies.—*Apie* slogas kūdikių ir vaikų.—*Apie* kosulį.—*Apie* dusulį ir slogas smaigiančiasias. 144 p.

Rankraštis neišlikęs. Jį gana plačiai apibūdino P. Janušis (įrašas 118), pažymėdamas, kad rankraštis neturįs bendros antraštės, sudarytas iš 5 skyrių ir buvęs parengtas spaudai.

34. *Barwoosynas* Tincturae; Gaargalaa Gargarismata; Aaugimys Dažiwyynys; Augimys sógadliiwosys Papóószymóu; Gieralaa Potus; Agluunaa Carbonata; Aaugimys sógadliiwosys Giidisynaa; Kryslaa Pulvis. 14 p.

Rankraštis neišlikęs; nurodė A. Salys (įrašas 137).

35. *Ex manuscriptis Ambrosii Georgii Pabriež*. Index morborum hoc in libello descriptorum. [Ligų ir jų gydymo būdų aprašymas]. 30 p.

Rankraštis neišlikęs; nurodė J. Pečkaitis (įrašas 130).

36. *Gies* I Melancholia Niewiast. [Ligos ir jos gydymo aprašymas]. 32 p.

Rankraštis neišlikęs; nurodė A. Salys (įrašas 137).

37. [*Vairių* mediciniškų bei buitinių patarimų rinkinys]. 535 p. su iliustr.—Tekstas lenkų, lot. ir rusų k.—LRB PR 1302.

Turiny: «Способъ к познанію искуства без всякихъ многихъ описаніи и [...]» [Trumpai apie lako ir dažų paruošimą, dažymo būdą ir džiovinimą, paveikslų kopijavimo meną], p. 2—4.—„Panownik to Jest Ziele S. Jana [...]“. [Aprašomas vaistų gaminimas nuo astmos, arba dusimo ir kitų ligų], p. 4—8.—O zdrowiu. [Kai kurių ligų ir jų gydymo būdų aprašymas], p. 12—27.—Wykład Słów trudniejszych: Wprzykładaniu tych Dziewięciu Książ Tajemnic Alexego Pedemontana użytých, p. 28—57, 72—75.—Na wszelką

puchlinę lekarstwo bardzo dobrę, bezpieczne, y Skuteczne, która zaraz y wątrobę umacnia, y dziwnie wodę z ciała wywodzi, p. 76—91.—Sposob długiego zachowania zdrowia, p. 92—139.—O Malowaniu. Sposób inwenlowania kolorow, któremi można malować i przyozdabiać roboty Stolarskie, oraz Sposób ich używania; Do kleienia, p. 142—186.—Apteczka Domowa [...] [Antraštė], p. 186.—„O gorączkach przestawiających: [ir kt. ligų ir jų gydymo būdų aprašymas], p. 190—200.—Krótka Specifikacja medikamentow approbowanych. Informacyę należytą zazywania y ich skutki [...] Do Druku podana Przez **Daniela Kruka** Materialistą w Wroclawiu Roku 1781, p. 202—329.—Rejestr chorób z różnych affekcyi pachodzących; niektóre Medykamenta w tej xiażce wyrażają się, z informacyą iak kiedy, y iak wiele zazywać ich potrzeba, p. 330—345.—Aphoteca domowa albo czwarta część domowych lekarstw Każdemu Człowiekowi dla poprawienia zdrowia i dla wiadomości lekarskiej sztuki wydana, p. 346—479.—Spisania Roślin potrzebnych Ludziom wiadomości przez staranność X. **Krzysztofa Kluka** [...], p. 482—535.

38. *Materiys* lekarstuu kayp ira taysomas.

Rankraštį užregistravo Vaižgantas (įrašai 120, 139), plačiau jo neapibūdindamas.

39. *Medicamenta* contra Diarrhoeam et Dysenteriam ex Pharmacopoeia castrensi ruthenica **Jacobi Wylie**. 12 p.—Tekstas lot. ir lenkų k.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

40. *Notatki* O Niektórych Chorobach Koni. 40 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

41. *O Hemoroidach* w ogólnionci. Pisano przez **X. Pabreża**. 4 p.

Šį rankraštį tarp kitų J. Pabrėžos darbų, matytų Kretingos vienuolyno bibliotekoje, nurodė A. Nezabitauskas (įrašas 142).

42. *O kottunie*. [Ligos ir jos gydymo aprašymas]. 37 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

43. *Praeparata* et Composita Pharmacopaeae. [Receptų sąrašas]. 62 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

44. *Spasabs* kayp reyky apsyeyte só Lygonays, kór niera Daktaru.—tey-pojaus kayp sarginty Lygonis, Kóumi gidite,—Kokius aynms dóuty walgius yr gierymus czieso Lygos, yr ginat anyms. Iszdouts Petersburgy Drókarnie Gidącziu. Metusy 1813. [Vertė J. Pabrėža]. 14 p.

Vertimo data neaiški. Versta iš 1813 m. leidinio. Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

45. *Wyyralaa* Decocturae; Isztraukaalaa Extracta; Iszpłausynas arba Iszpłowee Clysmata-Clysteres; Driebalaa Cataplasmata; Mysszynee Mixturae; Cókakraa Sacchara; Atpylsynas weerdąty Infusa calida. [Vaistų darymas ir vartojimas]. 11 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137). Panašiu pavadinimu, 18 p. rankraštis aprašytas ir A. Nezabitausko (įrašas 142), antrašte: „Kryyslaa, Driebalaa, Cataplasmata[...]“.

b. Religiniai raštai

46. *Pariedims* diei Obagu Szpytolys Plungiys. [Apie 1803—1807]. 9 p.
Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137). Manoma, kad jis rašytas, J. Pabrėžai gyvenant Plungėje.
47. *Pamokslaj* apej septinis Sakramentus. [Apie 1820]. 1096 p.
Rankraštį nurodė M. Valančius (įrašas 109).
- 48, 49 [*Pamokslai*] Kn. 1—2. 1808—1822.VIII, 711 p.— VUB D 57.
48. Kn. 1. Kninga pyrma Apej Sakramentus ógólnay, yr Apej Nekórius Sakramentus ipatingay. 284 p.
49. Kn. 2. Pamokslóy Apej Małony Artyma [...] 285—711 p.
50. *Kninga* torėnti sawiey Kozonius ont nekóriu Nedieles Dyinu yr ont labay daug Szwėcziau [...] sakitus rožniousy laykusy yr ont rožniu wyitu par Konyga **Jórgi Ambroziejó Pabrėža** Pyrmiaus Konyga Swiecka, paskiaus Tercyjorio Zokona Szwėta Pronczyszkaus Serafickojy. Apiprowity i wyina kniga Metusy 1822 Kretingoy. 1244 p.
- Rankraštį nurodė M. Valančius (įrašas 109). Jį dar 1943 m. matė M. Mozūraitis (įrašas 165).
51. *Katechizmay* laykó dydziójy Jubileusza. Apie pawinastis krikščionis dieley sawys. Sakity Telsziusy, yr Kretingay.—*Apej* tykra wiera yr Bažnyczy Szwėta. Sakity Prususy Parakwyiey Szylgaly par Jubileusza dydijį laykó Sekmyniu. 1826—1827. 99 p.
- Rankraštį nurodė J. Pečkaitis (įrašas 130).
52. *Uwogas* nekórios Apej Smerti. Iszrinktas ysz Kningos lynkyszkos, kórios prade: Słodka, y šwięta śmierć, przez W. X. **Jana Krasseta** Soc. Jesu. yr žemaytyszkay yszgólditas par Kónyga Jórgi Ambroziejó Pabrėža Koznadyiy Kretingos Tercyjorió, Zokana S. T. Prączyszkaus Bernardinu. Metusy 1828. IV, 124, IV p.— Priešlapyje antr.: Apej smerti.— LRB PR 393.
53. *Pamokslaj* Wayringosy Materyjosy Ąt rožniu wyitu, iwayriusy laykusy Sakity par Kónyga **Ambroziejó Pabrėža** Tercyjorió zokana Szwėta Tiewa Prączyszkaus. 1799—1831. 860 p.— Dalis teksto lot. ir lenkų k.— MAB F9 3360.
54. *Pamokstós* arba Erts apraszims wysokiu baysibiu Grieka Neczis-tatas par kónyga **Jórgi Pabrėža** poraszits. [Apie 1820—1840]. 280 p.
- Rankraštį nurodė J. Pečkaitis (įrašas 130).
55. *Mokstós* Rodąs Ko reyk Noręt Geró smerćió nóumyrty. Padalits i dwy daly, Iszimts Ysz Wayriu kningu lotynyszku Lėkyszku yr Žemaytyszku Par Kónyga **Ambroziejó Pabrėža**. Metusy 1844 (ar 1834?). 36 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137). Ten pat aprašytas ir kitas panašaus pobūdžio 70 p. rankraštis, nenurodant jo tikslios antraštės, tik nusakant turinį: „Ligonių lankymai, pasiruošimas mirti, maldos prie mirštančių ir už mirusius, laidojimas“.

56. *Rekólekcyjys* Dwasyszkas I tris dyjnas Padalitas. Dieley Pažitka Dwasyszka Parakwyjonu Kretingyniu. Isz zaliēcijyma Jomylestas Kóniga Gwardyona Par Konyga **Ambroziejó Jórgi Pabrėža** Tercyjorio Z. S. T. Fr. bówosi Kaznadyjy yr Profesorio Mokslyniczys Kretingynys. Parszitas Kretingoy. Metusy 1846. 172 p.

Ši pamokslų knyga, pradedant J. Pečkaičiu (įrašas 130), vėliau minima esanti Kretingos vienuolyno bibliotekoje P. Rūškio (įrašas 134), A. Salio (įrašas 137), M. Mozūraitio (įrašas 165).

57. *Parkratims* Sumenys sógadnus tymis, kóryi tykray nor atmintyis wysus nóusydiejymus praejósy giwenyma sawa: o sórinkt's ysz wayriu kningu dwasyszku, par Kónyga **Ambroziejó Pabrėža** bówosi koznadyjy, yr mokitoji moksliniczys Kretingynys. Iszdout's Kretingoy metusy 1849. 479 p., XXIII lap.

Rankraštį nurodė V. Biržiška (įrašas 138). Remdamasis šiuo rankraščiu, M. Valančius 1869 m. išleido knygėlę „Parkratima tąn saužines“ su kontrafakcine 1849 m. data (įrašas 1).

58. *Namowa* chrzesciańska Do chorego, przyprawa do szczęśliwego skonania. 4 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

59. *Nobažestwa* Łayko prijemyma Sakramėta Pakutos Szwėtos. 20 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

60. *Nowenna* ąt paszłowynyma Nekałta prasydiejyma Maryjos Pannos Isz Destys stebóklinga agnasely. 4 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

61. *Observanda* In Visitatione Eppi. Adducta a Monacel in form. leg. pract [...] — [Nonnulla Scitu necessaria Clericis.— *Meditationes* De fuga Inferni]. 38 lap.— Lap. 1 parašas: X Ambroży Pabreż.— VUB F3 1782.

62. *Que* confessario in materia luxuriae sint specialiter observanda, Melancholia faeminarum. [Knyga meditacijoms].

Rankraštis nurodomas, remiantis J. Povilonio straipsniu (įrašas 161). Ten pat rašoma, kad iš apmąstymų yra išlikę ir daugiau J. Pabrėžos rašytų dalykų.

63. *Sakimay* Apej Griekus. [Pamokslų knyga]¹. 179 p.

Rankraštį nurodė A. Salys (įrašas 137).

¹ Pamokslų knygų, atrodo, bus buvę ir daugiau. Tačiau jos šaltiniuose kartais aprašomos bendru pavadinimu, nepateikiant nei tikslios antraštės, nei kitų tikslesnių duomenų. Pavyzdžiui, J. Povilonis (įrašas 161), nurodęs keletą pamokslų knygų, rašo: „[...] daug Pabrėžos pamokslų išsiliko atskiruose sąsiuvinuose, kaip: Pamokslas apie procesijas ir maldas 16 p. Ponų ir tarnų santykiai 12 p. Apie nuodėmes bendrai 16 p. ir dar keliolika“.

c. Įvairūs raštai, rankraščių nuotrupos, išrašai¹

64. „*Do Wielmożnego Jśc Xiędza Ignacego Nagurskiego Kanonika Żmgo [...]*“ [J. Pabrėžos rašytas prašymas Kartenos altarijos įsteigimo reikalui]. 1807, rugsėjo 12. 1 p.— VUB Rš 238.

Rankraštis publikuotas V. Biržiškos (įrašas 143).

65. „*Xiędz Jerzy Pabreż Nominat Altarysta Korcianski wydaie Transfuzynny oraz Assekuracynnny Dokument WJP Jozefowi Woitkiewiczowi [...]*“ [J. Pabrėžos rašytas dokumentas Kartenos altarijos įsteigimo reikalui]. 1807, rugsėjo 2. 1 p.— VUB Rš 238.

Rankraštis publikuotas V. Biržiškos (įrašas 143).

66. „*Esu saw Żmogelus szarpus koznamy darby [...]*“ — *Ape* neuczciwus apsyeymus jawnumenas.— *Ape* Pipkinika. [Apie 1815—1820].— LRB F 110 SD, X pluoštas.

Šių J. Pabrėžos eilėraščių variantų yra ir kitose S. Daukanto rankraštinio liaudies dainų rinkinio pluoštuose. Eilėraščių publikacijos — žr. įrašus 3—6.

67. *Zingy* Kurlandische. „*Aš apeme muzyiu Meytu [...]*“ — *Ryibos* oželis.— *Eylos*. „*Apee Sproowa Jomiilestas Pona Piewceewicziaus [...]*“ — *Zihngy* Kuhrzemiszka. [J. Pabrėžos užrašytos liaudies dainos ir satyrinė-jumoristinė poemėlė S. Daukanto liaudies dainų rinkinyje. Apie 1835]. [5], [16] p.— Tekstas lietuvių ir latvių k.— LRB F 110 SD, XIII, XV pluoštai.

68. *Apie* audeklų balinimą. „*Wypisano z książeczki pod tytułem Nauka w sztuce farbowania przez Pana Hermstädta [...]* Od strony 146 do 166“. 3 p.— Tekstas lietuvių k.

69. *Apie* ugnies šventimą. 9 p.

70. *Augalų* aprašymas. 8, 108 p.— Tekstas lietuvių k.

71. *Camphora* (ex Wylie). 4 lap.

72. *Cineraria* cl. XIX. Ord. II. 2 lap.

73. *Denotatio* Plantarum quae numero staminum stylorumque discordant Classi suae. 3 p.

74. *Gaaydgribis*.— Merulius — (Holzschwamm). 190—205 p.

75. *Gauje*, Aatskayda — Rieda. 16 lap.

76. *Gauje* IV. Aatskayda I. Sógadliiwómoo irasziitynio į tóu aatskayda augimiu ateynątiuju. 50 p.

77. *Imonia* Rošlin z Książeczki Der Zimmer und Fenstergarten. 4 p.— Tekstas lot. k.

¹ Siame skyriuje pateikti neišlikę J. Pabrėžos rankraščiai aprašomi daugiausia remiantis A. Salio (įrašas 137) ir A. Nezabitausko (įrašas 142) žiniomis.

78. *Javų* (rugio, kviečio, avižos, nendrės) aprašymas. 12 p.— Tekstas lietuvių k.

79. *Nazwiska* Systematyczne Łacińskie i Litewskie z dzieła Hagen Preussen Flora. 1818 r.

80. *Partaysims*. [Vieno dvasinio turinio rankraščio kalbos taisymai]. 4 p.

81. *Pharmacopaea* Ad Pauperes curandos accomodata. In usum Scholae Policlinicae Lipsiensis Edidit **Ludonicus Cerutti** [...]. Lipsiae 1829. [Receptų rinkinys]. 32 p.

82. *Pridóra* Augimys. [Kelių augalų aprašymas]. 5 p.— Tekstas lietuvių ir lot. k.

83. *Rejestr* roślin zasuszonych dla W J X. Pabreża Kaznodziei od W. J. V. Wolfgang Professora uniwersytetu Wileńskiego Farmacyi nadesłane. 3 lap.

84. *Surinkyys* Warduu weyslyyniu Zemaaytyszkuj. Nuo A iki L. 14 p.— Tekstas lietuvių ir lot. k.

85. *Tayslós* Augumyynis etc. tai yra Botanika paraszyta „Kónyga Ambrozioje Paabrežos bówósiojo koznadyjo yr mokitajo Kretingos mokslyniaczioy, Tercyorio zok. Sz. Franczyszkau, iszdouts meetusy 1843“. [Išrašai iš J. Pabrėžos veikalo „Tayslós augumyynis [...]“ ir kitų knygų].— LRB PR 136.

86. *Wyskazanie* Klassy, y Rządu każdego rodzaju Roślin objętych w Pomnożeniu Dykcionarza Roslinego Xiędza **Krzysztofa Kluka** przez Dziarkowskiego y Sinickiego wydany. 35 p.— Tekstas lot. ir lenkų k.

87. *Žodžių* rinkinys iš S. Daukanto „Būdo“ (1845). 5 lap.— Su vertimu į lenkų k.

d. Laiškai

88. *Mils* mona Gėtaly! „Te newerk Matoly Sesóu yr Babaly Józelys [...]“. [Laiškas nežinomam giminaičiui. Apie 1803]. 1 p.— VUB Rš 238.

Publikuotas V. Biržiškos (įrašas 143).

89. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „List Wielmożnego WMPana Dobrodzieja pod datą 8. Pazdziernika Roku 1824. z Wilna do mnie adresowany rąk moich doszedł tegoż Roku 21. Listopada [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Kretinga, 1824, gruodžio 14. 3 p.— VUB S 20—29.

90. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „List Wielmożnego WMPana Dobrodzieja 23. Lipca do mnie adresowany tak mnie zmiękczył [...]“ [Laiškas J. Volfgangui]. Kretinga, 1828, rugpiučio 4. 4 p.— MAB AF 309.

91. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „Wiedle przyobiecania mojego, Zielnik pierwszych klass pięciu przesyłem [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Kretinga, 1828, rugpiūčio 13. 2 p.— MAB AF 309.

92. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „Drugi List Wielmożnego WMPana Dobrodzieja tego roku do mnie pisany odebrałem [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Kretinga, 1828, rugsėjo 20. 4 p.— MAB AF 309.

93. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „Po wysłaniu reszty Zielniczka mego do Wilna 7bra 29. bieżącego roku [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Palanga, 1828, rugsėjo 27. 4 p.— MAB AF 309.

94. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „Od Ośmego dnia Pazdziernika nie w Kretyndze żyję [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Vėžaičiai, 1828, lapkričio 27. 4 p.— MAB AF 309.

95. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „Gdyby w Wilnie znaydowali się Botanicy podobni Xiędzu Pabreżowi [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Kretinga, 1829, sausio 9. 4 p.— MAB AF 309.

96. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „Przed otrzymaniem Listu Wielmożnego WMPana Dobrodzieja Stycznia 1. Roku 1829. datowanego [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Kretinga, 1829, balandžio 13. 4 p.— MAB AF 309.

97. *Wielmożny* Mości Dobrodzieju! „Po wysłaniu Listu mojego w dacie Kwietnia 13. r. b. do Wielmożnego WMPana Dobrodzieja [...]“. [Laiškas J. Volfgangui]. Kretinga, 1829, balandžio 23. 3 p.— MAB AF 309.

98. *Jaśnie* Wielmożny Mości Dobrodzieju! „Ile razy na Adres przez Jaśnie Wielmożnego Pana mojego w Rubrycelli mey zostawiony napadam [...]“. [Laiškas J. K. Gintilai]. Kretinga, 1834, gruodžio 19. 5 p.— Dalis teksto lietuvių k.—LRB PR 277; fotokopija VUB.

Publikuotas K. Sendziko (įrašas 158).

99. *Jasnie* Wielmożny Mości Nayosobliwszy Dobrodzieju! „Wiedle ządania JWM Pana Dobrodzieja zyskawszy Dzieła następne [...]“. [Laiškas J. K. Gintilai]. Kretinga, 1835, kovo 20. 3 p.— Dalis teksto lietuvių k.—LRB PR 277; fotokopija VUB.

Publikuotas K. Sendziko (įrašas 158).

100. *Jasnie* Wielmożny Mości Nayosobliwszy Dobrodzieju! „Botanika žmudzka lubo zółtim krokiem postępujác [...]“. [Laiškas J. K. Gintilai]. Kretinga, 1835, rugsėjo 24. 2 p.—LRB PR 277; fotokopija VUB.

Publikuotas K. Sendziko (įrašas 158).

101. *Jasne* Wielmożny Panie Dobrodzieju nayosobliwszy! „Posyłka od Jaśnie Wielmożnego Pana Dobrodzieja 3. 7-bra roku bieżącego [...]“. [Laiškas J. K. Gintilai]. Kretinga, 1938, spalio 9.—LRB PR 277.

Publikuotas K. Sendziko (įrašas 158).

102. „*Dauggalingam* Ponui Geradėjui kun. Pabrėža siunczia kuožemiausia savo guodoną [...]“. [Laiškas S. Daukantui. Po 1843].—Be pa-
baigos.

Publikuotas periodiniuose leidiniuose „Lietuviškas knygynas“ (įrašas 116) ir „Dirva“ (įrašas 117).

103. [Laiškas J. K. Gintilai]. Kretinga, 1844, spalio 15.—Lenkų k.
Išverstas į lietuvių kalbą ir publikuotas Vaižganto (įrašai 120, 139).

104. [Laiškas M. Valančiui]. 1845, spalio 3.—Lenkų k.—CVIA.
Išverstas į lietuvių kalbą ir publikuotas Vaižganto (įrašai 120, 139).

105. [Laiškas M. Valančiui]. Kretinga, 1848, gegužės 3.—Lenkų k.—CVIA.

Išverstas į lietuvių kalbą ir publikuotas Vaižganto (įrašai 120, 139).

106. *Dauggalis* Pone Geradėjau! „Jau daugiau metai kaip buvau Lin-
kimuose [...]“. [Laiškas S. Daukantui]. 1848, rugpiūčio 5.

Publikuotas periodiniuose leidiniuose „Lietuviškas knygynas“ (įrašas 116) ir „Dirva“ (įrašas 117).

107. *Mylestingas* mano Brangus! „Siuntinys ir dabartinis su pora knį-
gu ir pirmiaus su 4 rubliais pilnai daėjo mano rankų [...]“. [Laiškas S. Daukantui]. 1848, spalio 10.

Publikuotas periodiniuose leidiniuose „Lietuviškas knygynas“ (įrašas 116) ir „Dirva“ (įrašas 117).

III. Darbai apie J. Pabrėžą

108. *Jundzitt J.* Opisanie roślin w Litwie, na Wołyniu, Podolu i Uk-
rainie dziko rosnących, iako i oswoionych [...]. W., 1830, p. 424.

109. *Valančius M.* Zemajtiu wiskupistę aprasze K. Motiejus Wołon-
czewskis. D. 2. V., 1848, p. 71—75.

110. *Lapczyński K.* Wycieczka na Litwę i nad Bałtyk.—„Pamiętnik fi-
zyjograficzny“ (Warszawa), t. 4, 1884, p. 213.

111. *Вольтер Э.* Об этнографической поездке по Литве и Жмуди
летом 1887 года. СПб., 1887, с. 112—113.

112. *Šliupas J.* Lietuviszkiejie rasztai ir rasztininkai. Tilžė, 1890, p.
50—51.—Antr. p. aut.: Lietuvos mylėtojas.

113. *Davainis-Silvestravičius M.* „[...] Kauno seminarijoje yra rank-
raštis „Botanika kuningo Pabrėžos“ [...]“.—„Vienybė lietuvninkų“ (Ply-
mutas), 1891, spalio 13, Nr. 41, p. 485 (Isz Lietuvos).—Parašas: Žaltys.

114. *Балграмайтис С.* Сведения о литовских рукописях. — «Жи-
вая старина» (СПб.), вып. 1, 1894, с. 103—104.

115. *Angrabaitis J.* Suskaita arba Statistika visų lietuviszkų knygų, atspausių Prusuose nuo 1864 metų iki pabaigai 1896 metų. Tilžė, 1897, p. 8, 14, 42.— Antr. p. aut. slapyv.: A. Jonas Zanavikutis.

116. *Kun. A. Pabrėžos* laišakai pas S. Daukantą.— „Lietuviškas knygy-nas“ (Šenando), 1897, kn. 1, Nr. 2, p. 21—23; Nr 3, p. 36; kn. 2, Nr 5, p. 22—24.

117. [*Davainis-Silvestravičius M.*] Medega S. Daukanto bijografijai. Šenando, 1898, p. 72—78 („Dirva“, kn. 1, 1898).

118. *Janušis P.* Kun. Jurgis Ambroziejus Pabrėža ir jo raštai.— „Var-pas“ (Tilžė), 1898, Nr. 4, p. 61—62.— Parašas: D.

119. [*Kurklinskis K.*] Kun. Jurgis Ambroziejus Pabrėža ir jo raštai.— Kn.: Pabrėža A. Botanika arba Taislius Auguminis. Shenandoah, Pa., 1900, p. 5—8.

120. *Medžiaga* kunigo A. Pabrėžos biografijai. [Paskelbė Vaižgan-tas].— „Žinyčia“ (Tilžė), Nr. 2, 1900, p. 67—75.— Parašas: Vaišgantas.

121. *Naujos* knygos. „Botanika arba Taislius Auguminis [...] Shenan-doah, Pa., 1900 m.“ [Recenzija].— „Lietuva“ (Cikaga), 1900, rugp. 10, Nr. 32.

122. *Балтрамайтіс С.* Список литовских и древнепрусских книг, изданных с 1553 по 1903 год. Приложение к «Сборнику библиографи-ческих материалов для географии, этнографии и статистики Литвы». Изд. 1-е. СПб., 1904, поз. 876, 1053, 1793, 2349.

123. *Silgalis A.* Iš Kretingos.— „Lietuvių laikraštis“ (Ptb.), 1905, lie-pos 28(10), Nr. 34, p. 492.— Parašas: Damazas Treigys.

124. *Šaulys K.* Kun. Jurgis Ambroziejus Pabrėžas ir jo raštai.— „Drau-gija“ (K.), t. 14, Nr. 53, 1911, p. 23—31.

125. *Janulaitis A.* Simanas Daukantas. Jo gyvenimas, darbai ir var-gai. V., 1913, p. 256, 258, 272 ir kt., atsp. iš „Lietuvių tautos“, kn. 2, d. 2, 1913.

126. *Grinius K.* Apie botanikos organografijos lietuviškąją terminolo-giją. V., 1914. 15 p., atsp. iš „Lietuvių tautos“, kn. 2, d. 3, 1914.

127. *Hryniewiecki B.* Książd Jerzy Pabrėż (O. Ambroży), zasłużony badacz flory Żmudzi. Warszawa, 1914, atsp. iš „Wszechświat“, 1914, 18 stycz., p. 33—38.

128. *Gabrys J.* Lietuvių literatūros apžvalga. D. 2. K., 1916, p. 224—231.

Tas pat: 2-asis leid. Klaipėda, [1924], p. 232—239.

129. *Dovydaitis P.* Dėl Pabrėžo 150 m. gimimo sukaktuvių. [Su red. priedais].— „Kosmos“ (K.), 1920/1921, sąs. 1, p. 106—108.

130. *Pečkaitis J.* Atsiliepimai dėl Pabrėžos jo 150 m. gimimo sukaktu-vėms.— „Kosmos“ (K.), 1920/1921, sąs. 2/3, p. 292—295.— Parašas: Tėvas Jeronimas.

131. *Biržiška M.* Mūsų raštų istorija. D. 1. 2-asis leid. K., 1925, p. 100—102.

132. *Dambrauskas A.* Kun. Ambroziejus Kašarauskis.— „Tauta ir žo-dis“ (K.), kn. 3, 1925, p. 249—250.

133. *Kuprevičius J.* Kun. Jurgis Ambroziejus Pabrėža.— „Lietuva“ (K.), 1925, lapkr. 24, Nr. 265.

134. *Rūškys P.* Kunigas Jurgis (Tėvas Ambroziejus) Pabrėža, įžymus Žemaičių floristas (1771—1849).— „Švietimo darbas“ (K.), 1925, Nr. 8, p. 833—843.

135. *Biržiška V.* Lietuvių bibliografija. D. 2. K., 1926, įrašai 528, 591, 659, 660, 777, 833; skilt. 209, įrašai IV—VI; D. 3. K., 1929, įrašai 1673, 2055, 3348, 4440.

136. *Hermann E.* Litauische Studien. Eine historische Untersuchung schwachbetonter Wörter im Litauischen. Berlin, 1926, p. 137, 205.

137. *Salys A.* Kretingos vienuolyno lietuviškieji rankraščiai.— „Švie-timo darbas“ (K.), 1927, Nr. 1, p. 16—24.

138. *Biržiška V.* Antrosios Lietuvių bibliografijos dalies (1800—1864) papildymai, įrašai 528, 659, 660, 777, 788a, 833, 892a.— Kn.: Biržiška V. Lietuvių bibliografija. D. 3. K., 1929, skilt. CXIII—CLXXVIII.

139. *Vaižgantas.* Raštai. T. 11. K., 1929, p. 59—75.

140. *Dambrauskas-Jakštas A.* Užgesę žiburiai. Biografijų ir nekrologų rinkinys. K., 1930, p. 147—148.

141. *Kunigas Jurgis Pabrėža.* (Mirties 80 metų sukaktuvėms paminė-ti).— Leid.: Žemaičių kalendorius 1930 metams. Šiauliai, b. m., p. 39—43.— Parašas: L. A.

142. *Nezabitauskas A.* Prie Ambroziejaus Pabrėžos kapo ir raštų pa-laikų.— „Lietuvos aidas“ (K.), 1930, bal. 17, Nr. 89.— Parašas: A. N.

143. *Biržiška V.* Nežinomi senieji lietuviški tekstai. K., 1931, p. 38—44, atsp. iš „Tautos ir žodžio“, kn. 7, 1931.

144. *Regelis K.* Lietuvos floros šaltiniai. II. Fontes Florae Lituanæ. II. 2. Herbarium Pabrėža.— Leid.: Vytauto Didžiojo un-to Botanikos sodo raštai. [T. 2]. K., 1932, p. 28—64, atsp. iš „Matematikos-Gamtos fakulteto darbų“, t. 7, 1931/1932.

145. *Hryniewiecki B.* Tentamen florae Lithuaniae. Warszawa, 1933, p. 3—66, 70, 104 ir kt.

146. *Mozūraitis M.* Prie garbingo kapo Kretingoje.— „Žemaičių prie-telius“ (Telšiai), 1933, sausio 15, Nr. 2.

147. *Balys J.* Lietuviškų šokių beiėškant.—„Akademikas“ (K.), 1935, Nr. 10, p. 236.

148. *Biržiška V.* Lietuvių bibliografijos antrosios dalies (1800—1864) antrieji papildymai, įrašai 471a, 535a, 591a, 659, 660, 777.—Kn.: *Biržiška V.* Lietuvių bibliografija. D. 4. T. I. K., 1935, skilt. CCXLI—CCCIV.

149. *Nerimonis S.* Lietuvos kandidatas į šventuosius.—„Laiko žodis“ (K.), 1935, Nr. 10, p. 5.

150. *Bani Al.* Pirmas žemaitis — šventasis. Kas buvo Jurgis Ambroziejus Pabrėža? — „Vakarai“ (K.), 1936, liepos 25, Nr. 171.

151. *Regelis K.* Botanikos istorija Lietuvoje.—Leid.: Lietuviškoji enciklopedija. T. 4. K., 1936, p. 349—358.—Parašas: K. Rg.

152. *Regelis K.* Kun. A. Pabrėža — botanikos mokslininkas.—„Lietuvos aidas“ (K.), 1936, lapkr. 21, Nr. 538.

153. *Dagys J.* Kaip kun. A. Pabrėža augalų vardyną kūrė.—„Gamta“ (K.), t. 2, 1937, Nr. 4, p. 231—235.

154. *Regelis K.* Pagerbkime kun. A. Pabrėžą, botaniką mokslininką.—„Gamta“ (K.), 1937, Nr. 1, p. 50—51.

155. *Gintila J. K.* Kun. A. Pabrėžos oficialusis nekrologas. [Paskelbė V. Biržiška].—„Mūsų senovė“ (K.), t. 2, Nr. 2(7), 1938, p. 341.

156. *Mačius A.* Pirmieji Lietuvos botanikai ir augalų tyrinėtojai.—„Farmacijos žinios“ (K.), 1938, Nr. 1, p. 7—8.

157. *Rūškys P.* Kunigas Jurgis (tėvas Ambroziejus) Pabrėža (1771.I.15—1849.X.30). Jo gyvenimas, darbuotė ir pomirtinė garbė. Kretinga, 1938. [Rankraštis].

158. *J. A. Pabrėžos* laiškai kun. J. K. Gintilai. [Paskelbė K. Sendzikas].—„Mūsų senovė“ (K.), t. 2, Nr. 3(8), 1938, p. 489—498; Nr. 4(9), 1939, p. 660—663.

159. *Maciūnas V.* Lituanistinis sąjūdis XIX amžiaus pradžioje.—„Darbai ir dienos“ (K.), kn. 8, 1939, p. 97, 138, 140 ir kt.

160. *Povilonis J. K.* Ambroziejus Pabrėžos pamokslų stilius.—„Dienovidis“ (K.), 1939, Nr. 3, p. 122—126.

161. *Povilonis J.* Ką kun. Ambroziejus Pabrėža paliko savo celėj? — „XX amžius“ (K.), 1939, spalio 28, Nr. 249, p. 8.—Parašas: J. Pavilonis.

162. *Povilonis J.* Žemaičių vestuvės K. Ambr. Pabrėžos pamoksluose.—„Naujoji Romuva“ (K.), 1939, Nr. 48, p. 873—875.

163. *Sendzikas K.* Šalų pakastas kun. J. Pabrėžos darbo žiedas.—„Draugija“ (K.), 1939, Nr. 6, p. 378—382.

164. *Vaškys J.* Pranciškonai Kretingoje. Kretinga, 1940, p. 48—55.

165. *Mozūraitis M.* Jurgis-Ambroziejus Pabrėža.—„Žemaičių žemė“ (Telšiai), 1943, rugs. 18—spalio 2, Nr. 36—38.

166. *Mozūraitis M.* Nepamirškime tautos didvyrių. T. Ambroziejus Pabrėžos klausimu.—„Ateitis“ (K.), 1943, vas. 20, Nr. 42.

167. *Mozūraitis M.* Pabrėža Kretingos mokykloje. (Jaunystės dienos).—„Ateitis“ (K.), 1943, kovo 27, Nr. 72.

168. *Povilonis J.* Trys didieji žemaičiai. [J. Pabrėža, S. Daukantas ir M. Valančius].—„Žemaičių žemė“ (Telšiai), 1943, lapkr. 27, Nr. 46.

169. *Biržiška M.* Pabrėža Kretingos mokykloje ir Vilniaus universitete.—„Ateitis“ (K.), 1944, kovo 23—24, Nr. 70—71.

170. *Biržiška M.* Pabrėža Kretingos mokyklos mokytojas.—„Žemaičių žemė“ (Telšiai), 1944, geg. 20, Nr. 20.

171. *Mozūraitis M.* Ar Pabrėža studijavo Vilniaus Akademijoje.—„Ateitis“ (K.), 1944, sausio 12, Nr. 9.

172. *Biržiška V.* Kunigas Jurgis Ambroziejus Pabrėža.—„Aidai“ (Kennebunkport, Maine), 1950, Nr. 2, p. 70—77.

173. *Lietuvių* literatūros istorija. T. I. Feodalizmo epocha. Red. K. Korsakas. V., 1957, p. 330—331, 441, 535 ir kt.

174. *Lietuvių* literatūros istorijos chrestomatija. Feodalizmo epocha. Red. K. Korsakas ir J. Lebedys. V., 1957, p. 327—328.

175. *Grigas K.* Simono Daukanto lietuvių tautosakos rinkiniai ir leidiniai.—„Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai“. Serija A, 1958, t. 1, p. 228, 231.

176. *Misevičius V.* Žmogiškoji tragedija. [Apybraiža].—„Pergalė“, 1959, Nr. 11, p. 163—171.

177. *Dagys J.* Jurgis Pabrėža — pirmasis žemaičių botanikas.—„Mūsų girios“, 1960, Nr. 1, p. 27—29.

178. *Dagys J.* Medžiaga tirti biologijos istorijai Lietuvoje XIX a.—Rink.: Iš mokslų istorijos Lietuvoje. T. I. V., 1960, p. 34—40, 184—185.

179. *Gidžiūnas V., Regelis K. ir Rautkys J.* Pabrėža Jurgis Ambroziejus.—Leid.: Lietuvių enciklopedija. T. 21. Bostonas, 1960, p. 303—305.—Parašai: V. Gdž., K. Rgl., J. Rkt. ir Rd.

180. *Kanopka E. J.* Pabrėža — liaudies gydytojas.—„Mokslas ir gyvenimas“, 1960, Nr. 1, p. 36—37.

181. *Čilvinaitė M.* Jurgio Pabrėžos rankraštinis palikimas.—„Bibliotekų darbas“, 1961, Nr. 4, p. 29.

182. *Tolutienė B.* Antanas Juška leksikografas.—„Literatūra ir kalba“, t. 5, 1961, p. 95—96, 99—100, 101—102.

183. *Jankevičius K. ir Jankevičienė R.* Kai kurie nauji duomenys apie L. Ivinskio darbus lietuviškos botaninės terminijos srityje.— „Botanikos klausimai“, t. 2, 1962, p. 152—153, 158—159, 161.

184. *Kviklytė A. ir Kalantaitė D. J.* Pabrėžos kerpių ir samanų rinkinys.— Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų Mokslo darbai. Biologija, t. 2, 1962, p. 65—73.

185. *Biržiška V.* Aleksandrynas. Senujų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos. D. 2. Čikaga, 1963, p. 306—320.

186. *Дагис Й.* Юргис Пабрежа — пионер литовской ботаники. — «Ботан. журнал» (М.-Л.), т. 49, 1964, № 2, с. 288—291.

187. *Mowszowicz J.* Botanika i botanicy w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie w latach 1919—1939.— „Studia i materiały z dziejów nauki polskiej“. Seria B. Historia nauk biologicznych i medycznych (Warszawa), z. 12, 1966, p. 99—124.

188. *Petrauskienė I.* Senojo Vilniaus universiteto gamtininkai.— „Mokslas ir gyvenimas“, 1967, Nr. 3, p. 17—19.

189. *Butėnas D.* Tėviškės gamtos tyrinėtojas.— „Mūsų gamta“, 1968, Nr. 3, p. 6.

190. [*Dagys J.*] Pabrėža Jurgis.— Leid.: Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija. T. 2. V., 1968, p. 728.

191. *Jurgutis V.* Dainų melodijos S. Daukanto rinkinyje.— Literatūra ir kalba, t. 9. Dainuojamosios lietuvių tautosakos klausimai, 1968, p. 481—482.

192. *Jablonskis I.* Lenkimų žemėj mokslo ažuolas išaugęs. [Su red. priedais].— „Mūsų žodis“ (Skuodas), 1969, lapkr. 1.

193. *Jablonskis I.* Pirmąjį lietuvių botaniką J. Pabrėžą prisimenant.— „Švyturys“ (Kretinga), 1969, spalio 30.

194. *Lauraitis V.* „Sventasis“ žemaičių gydytojas.— „Komjaunimo tiesa“, 1969, spalio 25.

195. *Лаурайтис В.* «Святой» жемайтійский врач. — «Комсомольская правда» (В.), 1969, 25 окт.

196. *Lietuvos TSR bibliografija.* Serija A. Knygos lietuvių kalba. T. 1. 1547—1861. V., 1969, p. 521—524.

197. *Riškus J.* Jurgio Pabrėžos geografijos vadovėlis.— „Mokslas ir gyvenimas“, 1969, Nr. 6, p. 59.

198. *Gaivenis K.* Dėl dviejų augalų pavadinimų J. Pabrėžos raštuose.— „Kalbos kultūra“, šas. 19, 1970, p. 32—34.

199. *Kanopka E.* Jurgis Pabrėža — garsus Žemaitijos gydytojas, išžymus gamtininkas, pirmasis Lietuvos farmakognostas.— Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų Mokslo darbai. Medicina, t. 12, 1970, p. 37—45.

200. *Kudaba Č.* Žemaitijos kalvose.— „Mūsų žodis“ (Skuodas), 1970, bal. 30.

201. *Lauraitis V.* Žemaičių gydytojas ir botanikas. Jurgio Pabrėžos gimimo 200-osioms metinėms artėjant.— „Mūsų žodis“ (Skuodas), 1970, kovo 28; „Kibirkštis“ (Plungė), 1970, kovo 7.

202. „Prieš 200 metų gimė išžymus lietuvių botanikas [...]“.— „Bibliotekų darbas“, 1970, Nr. 11, p. 38 (Mūsų kalendorius).

203. *Butkevičius A.* Gydytojas ir gamtininkas.— „Darbas“ (Pasvalys), 1971, sausio 14.

204. *Dagys J.* Botanikos pradininkas Lietuvoje.— „Mūsų gamta“, 1971, Nr. 2, p. 15.

205. *Gaivenis K.* Jurgis Pabrėža. (200 metų gimimo sukaktis); Keli augalų pavadinimai iš J. Pabrėžos raštų.— Leid.: Vardai ir žodžiai. Sudarė B. Savukynas. V., 1971, p. 171—173.

206. *J. Pabrėžai* atminti.— „Vakarinės naujienos“, 1971, sausio 15.

207. *Jablonskis I.* Pirmasis lietuvių botanikas. Jurgio Pabrėžos 200-ąjį gimtadienį minint.— „Mūsų žodis“ (Skuodas), 1971, sausio 14.

208. *Juozapavičius P.* Mokslininkas, liaudies gydytojas. J. Pabrėžos gimimo 200-osioms metinėms.— „Kauno tiesa“, 1971, sausio 17.

209. *Jurgis Pabrėža* (1771—1849). V., 1972. 124 p.

Tur in y s: **Jankevičius K. ir Lekavičius A.** Išžymus Lietuvos gamtininkas Jurgis Pabrėža, p. 3—7.— **Dagys J. J.** Pabrėžos gyvenimas ir darbai, p. 8—26.— **Jankevičienė R. ir Lazdauskaitė Ž.** Išlikęs J. Pabrėžos aukštesniųjų augalų herbaras, p. 26—37.— **Minkevičius A. J.** Pabrėžos palikimas Žemaitijos sporiniams augalams pažinti, p. 38—46.— **Kanopka E. J.** Pabrėža — farmakognostas ir liaudies gydytojas, p. 46—55.— **Tarvydas J. J.** Pabrėža — pirmojo lietuviško geografijos vadovėlio autorius, p. 55—62.— **Jonikaitė Z.** Apie J. Pabrėžos botanikos veikalų rašybą, p. 62—65.— **Skrodenis S.** Žemaičių butis J. Pabrėžos pamoksluose, p. 66—76.— **Jurgutis V.** „Eilės apie srovą, Telšiuose atbūtą“ ir kiti J. Pabrėžos ranka rašyti tekstai S. Daukanto rankraštiniam dainų rinkinyje, p. 76—94.— **Kišūnienė N. J.** Pabrėžos bibliografija, p. 95—114.— Referatas (lietuvių, rusų, vokiečių, anglų, prancūzų kalbomis), p. 115—119.

210. *Kudaba Č.* Du šviesūs protai. [Apie J. Pabrėžą ir S. Daukantą].— „Švyturys“ (Kretinga), 1971, sausio 21.

211. *Kudaba Č.* Mokslo ir patyrimo išminties vedamas. J. Pabrėžos 200-osioms gimimo metinėms.— „Tarybinis studentas“ (V.), 1971, sausio 15.

212. *Kudaba Č.* Prisiminkime J. Pabrėžą.— „Tiesa“, 1971, sausio 15.

213. *Lauraitis V.* Šviesi asmenybė. Jurgio Pabrėžos 200-osioms gimimo metinėms.—„Pergalė“, 1971, Nr. 1, p. 176.

214. *Merkys A.* „Kad žemaičiai ūkininkai...“—„Gimtasis kraštas“, 1971, sausio 21.

215. *Misevičius V.* Pirmasis lietuvių botanikas.—„Lietuvos pionierius“, 1971, sausio 16.

216. *Памяти Ю. Пабрежи.*—«Вечерние новости» (В.), 1971, 15 янв.

217. *Stropus S.* Įžymusis žemaičių mokslininkas. Jurgio Pabrėžos 200-ąsias gimimo metines minint.—„Švyturys“ (Kretinga), 1971, sausio 14.

Библиография Ю. Пабрежи

Н. Кишунене

Резюме

Письменное наследие Ю. Пабрежи сравнительно разнообразно: труды по ботанике (основная и самая ценная часть наследия) [10—28], медицине [29—45], учебник географии [9], оригинальные стихи [66], несколько сборников проповедей, записи народных песен [67], переводы и т. п. Однако при жизни ни одна из его работ не была опубликована. Впоследствии (в 1869 г. и в 1900 г.) были изданы только 2 работы Ю. Пабрежи [1, 2].

Цель данной библиографии (содержащей всего 217 позиций) — наиболее полное отражение всех опубликованных [1—8] и неопубликованных [9—107] работ Ю. Пабрежи (99 позиций). Часть его рукописей хранится в вильнюсских библиотеках, но судьба или местонахождение большей части рукописей не известна. Последние регистрируются на основе разных источников (сообщения современников, библиографические описания и т. д.).

В библиографии также дается перечень публикаций о Ю. Пабреже (110 позиций [108—217]). Наибольший вклад в исследование жизни и трудов Ю. Пабрежи внесли М. Валанчюс, Б. Гриневецкий, В. Биржишка, К. Регелис, А. Салис, И. Дагис и др.

Библиография Ю. Пабрежи будет полезной для ученых, занимающихся как изучением вопросов истории естественных наук в Литве, так и вопросов истории литовской литературы.